

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 11. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, середа, 19-го січня 1944.

No. 11. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, January 19, 1944. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BErger 4-0287. — Тел. У. Н. Соколу: BErger 4-1016 4-0907

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОШИРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПЛЯНАХ УРЯДУ

ВАШИНГТОН. — Пол В. МакНат зголосив у конгресі плян поширення суспільного забезпечення. Його пропозиція така: 1. Обняти пляном забезпечення на старість додатково 15 до 20 мільйонів людей, що досі такого забезпечення не мають. Тут були би зараховані фермери й домашня служба. 2. Забезпечення прав до „сошел секюриті“ для тих, що перебувають у збройних силах. 3. Забезпечення проти втрати зарібку внаслідок неспосібності до праці. 4. Забезпечення видатків на лікарську або шпитальну поміч часі недуги. 5. Краєве забезпечення на випадок безробіття, на місце 51 різних стейтових забезпечень. У краєвому забезпеченні віддалили забезпечення також ті особи, що досі на підставі стейтових законів його не дістають. — Внесок МакНата є згідний з пропозицією президента Рузвелта, заповідженою в одній із його прилюдних промов.

ВETERАНСЬКА ВІДПРАВА ДО \$300.

ВАШИНГТОН. — Комісія правил в палаті репрезентантів згодилася, щоб повна палата подавала внески й дебатувала над пропозицією, щоб воїнам, що переходять в нечинний стан, дати одноразову відправу від \$100 до \$300. Заки палата згодилася відверто дебатувати над цим пляном, конгресмен Дюї Шорт з Мізури пригадав, що край бере на себе ведитенські зобов'язання ще часі війни, бо заки війна покінчиться яких 15 або 16 мільйонів людей буде пригнених до воєнної служби.

Комісія правил поставила теж на денний порядок внесок Комісії Закордонних Справ, щоб признати на фонд допомоги Об'єднаних Держав, знаний під іменем ЮНРА, один відсоток від загального федерального доходу Злучених Держав.

УРЯД МОЖЕ ЗАТРИМАТИ КОПАЛЬНІ ВУГІЛЛЯ НА ЧАС ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Гарольд Л. Ікес, як урядовий адміністратор топлива оголосив, що він не має обов'язку віддати копальні вугілля власникам, доки він не є певний, що не буде нових страйків та перепон експлуатації копалень. Така опінія секретаря стейту починається до устійнення переконання, що майну остануть під управою федерального уряду на цілий час війни.

„ГРУПИ НАГІНКИ“, ВОРОГАМИ НАШОЇ СВОБОДИ.

ВАШИНГТОН. — „Мусимо тямити, що психологія Гітлера не є обмежена лише до чужих держав“ — сказав директор Ради Воєнної Продукції Донал М. Нелсон у промові, виголошеній на обіді з нагоди дворіччя створення цієї ради. „Я думаю, що одиниці, які називають себе американцями, а в своїому серці є нетолерантні, на ділі ненавидять свободу й демократію та все, за що стоїть Америка“ — продовжав Нелсон. „Як усі фашисти, вони хочуть узяти під ноги своїх противників. Крім цього є ще інші одиниці, що у своїому серці не є фашистами, але грають їх дудку й починаються до творення Гітлерів в майбутності. Такими людьми є ті, що творять „групи для нагінки“. Вони то хочуть використати війну для свого особистого добра, або навіть і викликають страйки. На всякий випадок це люди, що ставлять на ставку будучність краю, щоб лише витягнути для себе якусь хвилеву користь“.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА СУБСИДІЇ.

МАЯМІ (Флорида). — Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці заявила одногослоно за підтримку плянів президента Рузвелта в справі субсидій. Водночас Федерація заявила теж проти рішення голови Ради Воєнної Продукції Джеймса Ф. Бірнса і Директора Економічної Стабілізації Фреда М. Вінсона в справі недопускання підвишки платень.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ПРОТИ НІЧНОЇ ПРАЦІ В МИРНИХ ЧАСАХ.

ВАШИНГТОН. — Жінка президента Рузвелта заявила проти нічної праці мужчин і жінок у повоєнний час, хіба що на їй буде конечна потреба в деяких родах промислу. Цей погляд висловила пані Рузвелтова на запит часі конференції, чи вона годиться на заяву секретарки праці пані Френсіс Перкінс в такому напрямку. Як причину чому вона противна нічній праці, пані Рузвелтова подала це, що багато нічних робітників помагають задня в домашньому господарстві, а через те вони не мають сили як слід працювати нічю.

140 МІЛІОНІВ НА ПРИЛЮДНІ СТЕЙТОВІ РОБОТИ.

ОЛБЕНІ (Нью Йорк). — Легіслатура прийняла плян губернатора Дюї, щоб призначити \$140,000,000 на прилюдні роботи в стейті з надвишки стейтових фондів. — Легіслатура признала теж департамент торгівлі як правильний департамент стейтового уряду.

Америка старается привернути дипломатичні взаємини між большевиками й поляками

ВАШИНГТОН. — В суботу ввечер 15 січня секретар департаменту стейту Кордел Гол вислав до американського посла в Москві В. Аверела Гаримана телеграму, щоб він повідомив советський уряд про бажання американського уряду посередничити в спорі між Соведами й польським урядом на вигнання в Лондоні в справі їх взаємного зближення та підняття дипломатичних зносин. Таке вибачення секретар Гол на пресовій конференції. Як причину такого кроку Злучених Держав подал Гол це, що советський уряд у часі спору з поляками про східні границі Польщі, заявив, що він не може входити в переговори про ці границі з державою, з якою совети не втримують дипломатичних зв'язків.

70,000 БЕЗДОМНИХ ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ В АРГЕНТИНІ

БУЕНОС АЙРЕС. — Нарховують 70 до 80 тисяч бездомних людей внаслідок землетрусу, що навістив провінцію Сан Хуан в горах Андах. Досі відкопали 800 небіжчиків. Інших загалом не можна буде віднайти, бо їх похлонула земля, що потворила щілини вчасі землетрусу. Число потовчених досягає 13,000. Шкоди обчислюють на 400,000,000 пезів (\$100,000,000). Комунікація з навішеними околицями вже привернена і вже вислано першу поміч нещасним.

НАПРЯМНІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ПОЛІТИКИ

НЬО ЙОРК. — Генсон Болдвин, у черговій статті в Н. Й. Таймс-і, обговорює енуціяції з конференцій Рузвелта та Чорчила, а також промови американських та британських державних мужів і на підставі такого матеріалу приходить до висновку, що вже тепер зарисовуються три безпосередні напрямні лінії післявоєнної світової політики: 1. Утримання світової поліції. Морську поліцію можуть дати флоты обох великих морських потуг, а це Америка й Британія. Сухопутну поліцію мусять дати теж обидві держави й ще деякі інші. 2. Для утримання такої міжнародної поліції мусить бути створена міжнародна сила, всеодно, чи це буде Ліга Націй, чи яка інша міжнародна організація. 3. Така Ліга Націй мусить мати право реєструвати міжнародну поліцію. Поліція мусить бути складена з усякого роду збройної сили. Очевидно, що поодинокі держави будуть дальше тримати свої поліційні засоби для внутрішньої потреби, але частину своєї сили вони передадуть до постійного міжнародного корпусу.

„Правда“ пускає чутку про мирові балачки

МОСКВА. — Комуністичний партійний орган „Правда“ подал сенсаційну чутку, що два визначні британці мали переговори з Рібентропом, німецьким міністром заграничних справ, в справі сепаратного миру з Німеччиною. Вістка була подана як чутка, про котру кореспондент „Правди“ дізнався в Каїро з югославських і грецьких жерел, які він вважає достовірними. За тою чуткою, розмови мали відбуватися в одному з прибережних міст на Іберійській півострові. Донесення кінчилося словами, що стріча не осталася без результатів. Хоча вістка була подана виразно як чутка та часопис не подал про неї найменших коментарів, вона відразу викликала велике вражіння. Місцеві дипломатичні круги аж кишать від чутки і толків про цю справу.

БРИТАНІЯ ЧИМСКОРШЕ ЗАПЕРЕЧУЄ ВІСТКУ

ЛОНДОН. — У несповна п'ять годин по проголошенню в московській „Правді“ чутки про переговори британців з Рібентропом про сепаратний мир між Британією й Німеччиною британський заграничний уряд виступив з рішучим запереченням чутки як позбавленої всякої основи.

„У цій вістці нема найменшої правди“, заявив британський уряд заграничних справ.

З огляду на те, що вістка широко поширилася, уряд відай буде вважати потрібним в найближчій будучності підняти справу в британським парламентом, аби ствердити ще раз виразно, що він стоїть на своїм зобов'язанню не заключати сепаратного миру.

Британські урядники добачують у новинці „Правди“ образу Британії; їх обурює, що Москва говорить такі річі про Британію, котра прецінь воювала з Гітлером цілі два роки, як Росія ще з ними накладала.

БРИТАЙСЬКА ПРЕСА ОБУРЮЄТЬСЯ НА „ПРАВДУ“

ЛОНДОН. — Як тільки британський уряд заграничних справ подал своє заперечення донесення „Правди“ про переговори двох визначних британців з Рібентропом про сепаратний мир, британські часописи виступили згідно з гострими коментарями про чутку, подану „Правдою“.

Вони клеймують чутку як брехню, образу або обв'язку. Вони добачують у цій чутці російське підозріння, що німці воліли би зайняти Німеччини британськими й американськими військами, ніж зайняти її большевицькою армією. З різних нестрельних країв саме вже від довшого часу йдуть чутки, що німецькі промисловці, свідомі майбутньої програї Німеччини, хотіли би, аби німецька команда згодилася з британцями й американцями робити їм тільки вдаваний опір, а на ділі відступити їм територію Німеччини так скоро, щоби Німеччина нашла під британсько-американською окупацією, а не під большевицькою.

ТАК ВИГЛЯДАВ РІЗДВЯНИЙ ОБІД ВОЯКІВ. Зовсім інакше від звичайного в Америці Різдвяного обіду виглядав обід цих американців, що воюють та італійському фронті. Це залага великих гармат, що відірвалася від свого заняття, аби такі зараз коло своїх гармат покріпитися гарячим „порк чапом“.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПІДХОДИТЬ ДО РІВНОГО

МОСКВА. — Сильна армія генерала Ватутіна посувається далі в передвоєнну польську територію й наближається до провінційної столиці Рівного, від котрого вона тепер, за останніми звідомленнями, знаходиться на 15 миль. Вона захопила Тучин, що лежить 45 миль від Новгорода Волинського, коло котрого, як говорило німецьке звідомлення, розігрався завзятий бій між повзовими відділами.

Далі на полудне йдуть завзяті бої коло Вишніці й Уманя. Як можна вносити з донесення обох сторін, у цих боях заняті величезні німецькі сили. Бої ще не вирішені, й тому з них нема багато вісток.

На північному секторі, в околиці Леїнграда, червона армія, знявши в неділю залізничну лінію між Новосокільниками й Дном, посунулася далі здвож залізничі й заняла різні місцевости, між ними Кіселівичі й Алхімово. Московський комунікат каже, що червоно-арміїці продираються у ворожі формациї й їх дезорганізують.

АМЕРИКАНЦІ ПІДСУВАЮТЬСЯ БЛИЖЧЕ ДО КАСІНА.

АЛЖІР. — Добувши гору Трокію, американські війська натискають на ворожі позиції на західній узбочі гори, перейшли головну залізничну лінію, що веде до Риму та посунулися аж до берегів ріки Рапіда, дві милі пониже Касіна.

Французькі війська тої самої армії посунулися з Валергонди та підійшли на віддалі 1,000 ярдів до Сан Елії та на віддалі півтора милі до дороги з Касіна до Атіни.

Німецький комунікат признав, що німецькі війська відступають перед п'ятою армією.

ЛІТАЮЧІ ФОРТЕЦІ І „ЛИБЕРЕЙТОРИ“ П'ЯТНАЙЦЯТОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛЕТУНСЬКОЇ СИЛИ ВДЕРИЛИ В КЛЯГЕНФУРГІ, В АВСТРИЇ, В АЛЬПАХ, 14 МІЛЬ ВІД ЮГОСЛАВІЇ І 160 МІЛЬ ВІД МІНХЕНА.

Рейдери скинули на фабрику велику масу вибухових матеріалів і, як показують світліни, поцілили фабрики принаймні 9 бомбами.

ВЖЕ ВСТАНОВЛЕНО КОМАНДАНТА АМЕРИКАНСЬКИХ ІНВАЗІЙНИХ ВІЙСЬК.

ЛОНДОН. — Генерала Омара Нелсона Бредлія, що командував американськими військами у Тунісі й на Сицилії, йменовано командантом дивізії американської армії, призначених на інвазію Європи. Він уже прибув до Лондону, куди його покликав генерал Айзенговер.

БОМБАРДУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКІ ЛЕТНИЩА.

АЛЖІР. — Американські „літаючі фортеці“ атакували ворожі летунські майдани в Вільорбі, що лежить 25 миль від Венеції, а американські „либерейтори“ заатакували летнище в Осолі, 50 миль на північ від Триєсту. Вони стрінулися зо 40 ворожими боевиками й зострілилися з них 9.

Ще інший відділ „либерейторів“ передетів Адрійське море й збомбардував Зару на побережжю Югославії.

Три британські бомбовики острілювали машинними крісами й бомбардували кораблі в порті Сібеніку.

ПАРТИЗАНИ ПРОТИ ЯПОНЦІВ НА МАЛАЯХ.

ЧУНКІНГ. — Сюди прибув християнський місіонер, китаець родом, що втік зо Сингапору, й приніс вістку, що на Малаях оперують проти японців відділи партизанів під командою британських офіцерів. Партизани переважають японців числом ушестеро.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП У БОСНІЇ.

ЛОНДОН. — Дві більші німецькі армії, з котрих одна натискає в полудневім напрямі через центральну Боснію, а друга вдаряє у середину краю від портів Далматії, стараються розбити партизанські сили маршала Тіта, ще поки алянтські сили наспіють на Балкан.

Донесення головної кватири югославських партизанів подають, що в центральній, західній і східній Боснії йдуть завзяті бої та що партизани мали успіхи проти німців у Славонії й Хорватії. Донесення теж говорять, що партизани почали наово натиск на італійську границю, що вони виколіли поїзд між Триєстом і Постумією та зліквідували ворожий гарнізон коло Гориції.

Не дивлячися на ці успіхи партизанів, їх положення ще далі критичне. Німці воюють проти них найважчою зброєю, а партизани відбиваються зброєю, яку можна перевезти вітрильними човнами.

З Каїра доносять, що югославські партизани під маршадом Тітом дістають останніми часами щораз більші посилки американських медикаментів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
 FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
 Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
 Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.
 За оголошення редакція не відповідає.
 За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
 3 Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
 Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СФЕРИ ВПЛИВІВ ЧИ ЗАГАЛЬНА ПОЛАГОДА?

Відносини між радянським урядом у Москві й польським урядом на вигнання в Лондоні дійшли вже до такого повного зриву, що ледво чи може ще тепер що статися таке, яке було би всилі повернути ці звязки наново. Супроти цього вириняє тепер кожним, що цікавиться міждержавними відносинами, питання: чи ця справа має тільки „місцеве” значення, себто зачіпає тільки дві поименовані держави, чи може захоплює більше держав і має ширше значення?

У своїй донесенню про російську відповідь на польську пропозицію лондонський кореспондент „Нью Йорк Таймс” Джеймс Б. Рестон виступає з поглядом, що це зривання зв'язки між польським урядом у Лондоні й російським урядом має далеко ширше значення, як на перший погляд могло би виглядати. Воно, не більше й не менше, а ставить рубом питання всієї нової альянтської політики в Європі.

Досі британська імперія стояла в Європі на становищі двох засад: на засаді рівноваги сил та на засаді сфери впливів. За цю останню цілий світ був поділений на сфери впливів великих держав. Щодо порядкування світових справ щоправда говорили з собою всі держави, але як велика держава заявила свою волю щодо справ у сфері своїх впливів, інші держави лишали їй вільну руку.

На місце цієї засади під час останніх міждержавних конференцій Альянтів практиковано нову засаду, за якою в кожній міжнародній справі, де вона не виринала, говорили всі держави, а не лише одна, що цю частину світу вважає сферою своїх впливів. Придержуючись цієї засади, Велика Британія не раз дозволяла іншим державам забирати голос і рішати про справи, які стосувалися в тієї частини світу, що до недавня вважалася британською сферою впливів. Це було з її боку зреченням впливів, однак вона ждала, що за те інші великі держави зречуться сфер своїх впливів, з чого прийде загальне вирішування світових проблем загальним розглядом всіми державами. По такій лінії, каже Рестон, ішли конференції в Москві, Каїрі й Тегерані.

Тепер, каже Рестон, Росія своїм договором з Чехословаччиною, своїм становищем до Польщі, Югославії та Румунії показує, що вона ці краї вважає своєю сферою своїх впливів, в якій отже має вирішувати виключно її воля, що отже Росія тимсамим стоїть ще на засаді сфери впливів.

Рестон навіть закидає Росії, що вона на один бік старається дістати всі користи з засади загального порозуміння, бо забирає голос щодо країв, які досі вважалися британською сферою впливів, а рівночасно не дозволяє іншим великим державам заявляти своєї волі щодо країв, котрі вона вважає своєю сферою впливів. Таке ставлення справи Росією, каже догадуватися Рестон, мусить зчасом заставити інші держави виложити карти на стіл себто рішитися ясно вибору на одну або на другу засаду.

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

Із Річці погідного липневого дня вирушили на Україну литовські полки. Ще до сходу сонця вийшли на південь легкі татарські чати, за ними слідом корпус лясенерів. За ними готувалися йти на південь, велика литовська армія.

За Річці надіждали обози, збиралися піші сотні й полки. Суворі, обвіяні негодами, волярські обличчя усміхалися; у кожного на устах імя князя-гетьмана. По німецькій, польській, литовській, малярській, татарській, волоській, білоруській й українській жовніри вивислають свого вождя, грізного литовського князя; у всіх на устах у рижних мовах одне слово: „Похід!” Похід у багатство, медом і молоком пливучу Україну, — де люди жи-

Даймо відповідь — Бондами!

Чорні круки, чужі й свої, що бажали б навіть на вільній американській землі заклауати кожну людину, чи організацію, що має ще й тепер відвагу підняти голос в обороні права українського народу в Європі на свободу, підняли тепер цілою силою останню кампанію, щоб нею вбити Другий Конгрес Американив Українського Роду, що відбудеться цієї суботи в Філадельфії.

Ось тих круків, що повинні радше зватися „червоними круками”, не обходить те, що першим і головним завданням цього Конгресу є скріплення наших зусиль в допомозі воєнним змаганням.

Іх не цікавить, що хоч Конгресовий Комітет фінансово слабкий, а проте майже всі свої гроші, які тепер дістав дорогою жертв збоку громадянства, живн на покриття коштів наладнання Української Ударної Кампанії в справі Четвертої Воєнної Позички, яка є властиво початком інших таких кампаній.

Іх не інтересує, що американські справи заберуть напевно більшу частину часу на рад Конгресу.

Вони тільки зацікавлені одним одніємським, а саме тим, що от зідуться представники українських громад і організацій в Америці та готові при цій нагоді сказати якесь слово, яке не було б згодою на те, що український наряд даї повинен бути в ярмі, що українська кампанія має бути далі під наїздниками...

Ось тій черговій акції допомагають ревно такі, про яких

М. Чубатий. Генерал Тіто та Банялюки

Хто Тіто та дещо про Банялюки.

Хто є Тіто, здебільша всім відомо; це комуністичний вождь партизанів в Югославії. Оскільки він теж поборює легальний югословянський уряд та претендує бути комуністичним диктатором на балканських півострові, а це вже що інше. Недавно титулував він себе генералом, від кількох тижнів маршалом. Хто надав йому титул генерала, а потім буваву маршалка невідомо, бо не було над ним зверхньої ніякої влади в Югославії, яка могла б йому такий ступінь надати.

Банялюка це місто в Боснії. Недавно радіова станція Тіто багато доносила про геройські

літ були сотки воєнків в Галичині, що брали участь в окупації цієї Боснії Австрією 1878 року. Війна це була нестрашна, бо турки по слабій опорі уступили. Найбільші бої мали бути теж в околиці Банялюки. Кожний герой учасник тої нетяжкої австрійської баталії оповідав чуда-дива про свої подвиги в околиці Банялюки, а потім теж про свої романтичні подвиги у завойованні серць екзотичних музулманських завойованих дам з Банялюки. Так і в українській мові в Галичині лишилася з тих часів приповідка „от плете Банялюки”. Та нам не іде про „банялюки”, а про дійсну боротьбу і розумну пропаганду, якою не є те, що партизанська радіовисилка в Югославії постійно дає нагаду оповідання про Банялюки, дарма, що Тіто раз під Марібором на границі Австрії, раз на півострові Істрія, то знов в околиці самої Банялюки.

Про мілітарні подвиги та політичні осяги серед нещасливих народів Югославії висилає Тіто в світ комунікат через свою радіовисилку „Вільна Югославія”. У тих комунікатах багато про довіря, що його він має серед югословянських народів. Але перед кількома днями американська преса принесла коротеньку, але дуже знаменну вістку з кругів Тіто, що її потрафить відчитати тільки людина, що її відомі шляхи, якими комуністи стають мнимими репрезентантами цілих народів, як ось й Західної України, дарма, що не мають у своїх народів нерідко і два відсотки прихильників. Це виста, що партизани Тіто не бажать собі кінечо інвазії альянтів в Югославії; вона може бути деінде.

По цілому європейському континенті ведуть героїську боротьбу проти нацистів підпілля всіх завойованих народів — норвежців, данців, голландців, французів, поляків, українців, югославян та інших. Кожний, хто пам'ятає часи воєнного права з часів першої світової війни, той може собі представити страшне прямоті життя тих героїв абсурду проти сильною нацистичної воєнної машини. Кожний день приносить десятки жертв; ніхто не певний ні дня ні години. Словом, підпілля може якийсь час воювати, а потім вичерпуються нерви і підпілля мусить діставати щораз нові сили, або замирити. Хто тямить боротьбу українських партизанських відділів, що по геройськи в рр. 1920-1923 ставили опір польській інвазії, той признає ствердженню, що стверджуємо. Ось і тому кожне європейське підпілля як спа-

дійности була дуже широко обговорювана в часі 17. Міжнародного Конгресу Пакс Романа, що відбувався 1938 року в Блед в Югославії.

Хорвати ненавидять сербів за їх централізм та шовінізм, щось як західні українці поляків, і це пхнуло — на жаль — частину хорватів в обійми Гітлера. Рівночасно однак між хорватами стрінув у такі рішучо протикомуністичні настрої, що ледви хто повірити може, щоб вони нині засадничо змінилися.

Словінці знова це може по ірландцях найбільше католицький наряд в Європі. Усе національне, політичне та господарське життя там на 90% опановано було аж до самої війни католиками. Звідки нагло взялися там такі симпатії до комунізму? Хто плете такі банялюки, той числить на неіноформованість людей в Америці.

Внутрішнє положення в Югославії дуже нагадує положення в довоєнній Польщі. Західні українці принципіально були проти польського панування над західно-українськими землями. Вони продовж двацять літ боролися проти Польщі за право бути господарями на власній українській землі. Та проте ані на хвилину нікому не приходила така думка, щоб міняти польське панування на московське. За московським пануванням була тільки невеличка жмінка москвофілів — прямо кілька сіл в околицях Рави Руської, і Заболотова на Покутті, та-ше то тут то там відокремлені групи комуністів без всякого значіння. В р. 1939 при демократичним свободним голосуванні за пануванням комуністів над Західною Україною завилось напевно не більше, а хіба менше ніж 10%, а проте з тупетом комуністична та комунофільська преса плете банялюки про волю західних українців жити під Росією. Українською паперовою державою за Збручем нікого в Західній Україні не облудрили.

Про подібні настрої в Югославії Тіто знаменито поінформований. Він добре розуміє, що колиб демократичні армії висадили свої війська на балканський півострові, його панування з волі народу покінчилося б, бо словінці та хорвати дісталиб демократичним способом бажану автономію та позбулисяб комуністичного маршала Тіто.

А того саме Тіто собі не бажав. Він хотів би, щоб демократичні армії зачинали т. зв. другий фронт десь на заході, а за той час, щоб до Югославії прийшла червона армія та позволила перевести такий самий плесіцит, який вже в осені 1939 року був переведений на Західній Україні.

Тоді всі три югословянські народи напевно подавляючою більшістю (наприклад яких 94.7 відсотків!) заявляться за комуністами і справа Югославії буде гладко наладнана згідно з таким розумінням чотирьох свобод та Атлантийського Чарту, як його розуміють комуністи у відношенні до Західної України.

А покищо пресу Англії та Америки заливає повною таких політичних банялюк, що примують ясним шляхом до повення трьох полуднево-словянських народів новою диктатурою, страшнішою, як диктатура сербських шовіністів та централістів.

недалекого, навмисне може наспаного високого сугрика. У невеликій віддалі за хоругову проїхала група вищих офіцерів княжої армії, а напереді групи на дорозному, у покутті золотими цвяшками упряжі коні, не старий ще їздець з невеликою, сивіючою вже бородою, у простому кунтуші й опанчі без усяких прикрас. Світилася на сонці й сіпціла очі дуже велика, усаджена самоцвітами, срібна булава в руках їздця. За ними друга гусарська хоругов, князя Богуслава, брата князя-гетьмана.

Доглянувши їздця челядь і ніхота несамовито на всяких мовах, підкидаючи вгору шапки, захоплено вигукувала:

— Вітай нам, ясний князю-гетьмане!
 — Нех жє Радзивил!
 — Виват! Нех жє!
 — Виват, Радзивил-дук!
 — Нех жне! Хай живе! — тисячеголосно розносилося по полях. В недалекому лісі озвалися на крики стрівожені ворони. Зірвалися і з криканням кружляли над лісом, вторюючи людям...

— Очі чут помітно усмішкою,

на застигнутому гордовитому обличчі проїхав князь Януш Радзивил повз захоплені його появою, горлаючі ряди. Зіхав на сугорб, звідки міг оглядати все поле. Оточили його найвищі достойники великого литовського князівства, — його брат-князь Богуслав, стражник Мирський, обозний Коморовський з сином, ротмістром княжої гусарської хоругови, писар Волович, хорунжий Пац, стольник Корвин-Гонсевський воевода Троцький, маршалок Пилський Лукаш Єльський, воевода Смоленський Стецькевич...

(Дальше буде).

Що йому ще залишилось.

Дуже багатий до недавна банкір стратив недавно майже цілий маєток. А всеж — як упевняє — цілком не змінив свого способу життя.

— Рано прокидаюся в 8-мій, як давніше, дзвоню на льокая...
 — Якто, і дальше маєте льокая? — питає хтось з недіворям.
 — Ні, але маю ще дзвінок...

дісталися аж над Дніпро, у Річницю за здобиччу і славою. Увесь той зброд здисциплінувала залізна рука суворого литовського князя; перетворила в силу, рівної якій не було в тогочасному світі. Князь був для неї метою і ідеєю; його воля стала для них законом і правом. Ця сила готова була громити й нищити все, на що вкаже рука князя.

Одноманітні ряди мушкетів, аркебузів, піщалив, кушів, алебард і бердшишів звелися над головами ніхоти. На крилах сотень і полків повівають прапорці й великі прапори з барвами Радзивилів, Паців, Пашів, Стеткевичів, Мирських, Друцьких, Любомирських, Єльських, Скірмунтів, Монтивілів й багатьох інших, дрібніших шляхетських гербів Литви й Білорусі. Шляхта великого князівства виставила тут, на річницьких полях, усе, на що її було стати. За військом великі гурми озброєної лужної челядь, — чиншової шляхти, пахолків, — що все гуртувалися у по-

21 Алебарди і бердшиші — холодна зброя, куші — залізені луки. Аркебузи, мушкети, піщали — огнестрільна зброя.

22 Хоругов — відділ кінноти з стягом, щось наче окремий курінь.

BE 100% WITH YOUR BUY WAR BONDS

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Домашній фронт — поміч героїським синам.

Під таким кличем скликано перші збори батьків і мамів тих дітей, що вже пішли служити Дядькові Семові. Зійшлися батьки, мами та молоді жінки, котрих мужи теж покликані до служби. Розуміється, що не всі батьки зійшлися. Чи може не чути про клич? Ні, не те, добре чути цей клич. Та подумали: Пощо тратити час?

Нераз уже бувало, що скличеться збори для дуже благородного діла і люди зійдуться. Поговорять між собою, а також і грошеву дачку дадуть. Секретарі запишуть і на тим кінець. Кричи хочби печінки в тобі лопнути, нікого більше не побачиш на зборах. Цим разом помилилися не один батько чи мама, бо на превелике чудо чуєть, що місячні збори таки відбуваються. Подумав батько і каже до жінки. Піду і я. Так і зробив. Прийшов на збори. Усіх, а як почув голос предсідника, що в імені Організації Родичів Американсько-Українських Збройних Сил отирає наші збори, та щоб встати та віддати пошану нашим героям, теж устав і пошанував.

Забірає голос місто-голова і представляє присутним, що Організація має на меті видати пропам'ятку книгу, в котрій будуть знімки наших героїв та їхні біографії. Далше згадує про сироти, яких також помістяться в цій книзі; про бонди, за яку суму українці закупили; скільки на Червоний Хрест, на ЮСО; а також про різдвяні дарунки так синам нашим і сиротам. Тепер

таких пакунків вислано за воду завчасу 70, щоби бути заповненим, що на час одержуть, а тут в Америці 500, окрім святоточних желань. Тепер нам є велика сатисфакція читати їхні листи. Один з синів пише ось що:

„Дорогі Тато і Мамо! Як я був вдома, нічого не чув про таку Організацію, від якої я одержав пакунок і картку. Признаюсь Вам дорогі Родичі, що вчора я чувся ще малим і боязливим, яким Ви мене все називали, але по одержанню пакунка і желань святоточних, я чуюсь великим і сильним і вірю, що скоро вистріляю ворогів та верну чимскорше домі, щоб не дати Вам довго чекати на себе“.

Сирота знов пише так:

Я чув себе загубленим і забути цілим світом. Батька свого мало що памятаю, а маму цілком не памятаю. Одержавши Вашого пакунка і картку, я немовби на світ народився. Я вже чекав часу, коли то котра куля покінчить терпіння. Но тепер я не терплю, я маю родичів, про котрих я досі не знав. Нема і бомби, щоби мене тепер розтріскала, не так куля. Я тепер хочу жити і жити в новім ладі, за котрий ми боремось і в скорі його виберемо й в ньому заживемо.

Таких листів одержано вже около півтора сотні.

Присилають їх хлопці зі всіх закутин світа. Чи не варта попрацювати для такої Організації? Чи не гарно було б почути зі всіх закутин Америки про таку Організацію?

Наша Організація існує лиш 8 місяців, а грошевого обороту було \$2,742.19. На то склалися членські вкладки, добровільні жертви і підприємства. Готівка в касі з днем 31 грудня \$797.99. Чи не добре було б мати правдиве число наших дітей, котрі борються сьогодні за ліпший лад в світі? Тільки Організація родичів може зарадити такий справі. Тому кличемо до вас: Органі-

зуйтеся Родичі Американсько-Українських Збройних Сил в гуртки та даймо світові знати, що ми і наші сини нарівні з іншими народами заслугоємо на признання.

Як що потрібно кому інформації, хай пише на адресу: American Ukrainian Service Men Parents Association

151 Avenue A, New York, N. Y.

Яків Мірус, секр. фін.

Стефан Чосник, скарбник.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори.

Дня 31. грудня 1943 відбулися в парохіальній галі св. Юра в Нью Йорку річні виборчі збори Т-ва „Дністер“, 361 відділу У. Н. С. Збори відкрив предсідник Степан Ковальчук, попросивши зібраних членів та членінь, щоби повстали з мість та віддали послідну услугу покійному членови Т-ва, Олександрови Яцишини, що зроблено з жалобною увагою.

По відчитанню протоколу та фінансового звіту стверджено з боку контрольної комісії, яке зreferував контрольор Дмитро Чорнюк, що за рік 1943 було приходу \$33,769.20, надвишка з року 1942 виносила \$447.85. Разом було приходу \$34,217.05, а розходу \$32,385.29. Остає надвишка на 1944 рік \$831.76. — З надвишки вже закуплено Державний Бонд класи „Г“ за 1,000 дол. Т-во „Дністер“ закупило вже дотепер Бондів таких на 2,000 доларів, — та задумує вкортці ще купити за 1,000 доларів, з товариської каси. Вкладок вислано до У. Н. С. \$22,893.56. Тов. Дністер має з кінцем 1943 р. — 1,000 членів.

При кінці 1942 року було 900 членів, значить Товариство Дністер збільшилось на сто членів за один рік.

За це приєднання членів до Т-ва як відділу У. Н. С. треба завдячувати нашим довголітнім урядникам, фін. секр. Петрови Кучмі та касієрови Івано-

ви Галичинови, котрі виявили себе добрими та вмідими організаторами.

Наступною точкою був вибір предсідника для перепроведження виборчих зборів. Зістав вибраний п. Ілія Гузар, а заступником Михайло Гуцалюк.

Предсідник Ілія Гузар, попросив на секретарів п. Миколу Мурашка, та п. Якова Міруска.

Відтак попросив уступаючий уряд до звіту за рік 1943. Кожний урядник Т-ва здавав звіт. Члени вислухавши точно поодиноким урядників, рішили уділити уступаючому урядови повне признання та вотум довіри, що зроблено односторонно. Наступив вибір уряду Т-ва Дністер на рік 1944. До уряду вибрано: Яків Мірус, предсідник, Мартин Малетич р. секр., Петро Кучма, фін. секр., Іван Галичина, касієр, Микола Левкович, 1. заст. предс., Іван Зборовський, 2-гий заст. предс., а Василь Савіцький заст. касієра.

Микола Пізняк, Дмитро Чорнюк, Стефан Шевців контрольна комісія. Пані Анна Григус, Михайліна Мельник, Олександрів Світлик, Олександр Кірюк та Дмитро Помийчук — опікуни хорих. Дмитро Савіцький, Павло Гаврис, та Петро Михайлюк — тростіси.

Василь Бучинський, та Григорій Лібович — хорунжі, а Олександрів бібліотекар.

Статутової Комісії не вибрано, бо рішено, що статут Т-ва є добрий на наступний

рік. Його одобрено односторонно піднесенням рук.

По виборах та уконстантуванні нового уряду наступили приречення. Потім предсідник збори замкнув.

Мартин Малетич, рек. сек.

НАЦІСТИ ВИГУБИЛИ 29,000 ЮГОСЛАВСЬКИХ ВІЗНІВ.

(ОНА). — До Стокгольму прибув югославський робітник, який втік з німецького полону в Норвегії. Він оповідає, що німці в такий застрашуючий спосіб винищують полонених робітників, що культурній людині тяжко про те все говорити. Наприклад, як нацисти розбили Югославію і зачали там господарити, то в першу чергу вилапали працездатних чоловіків і жінок та переслали їх в Норвегію. В Норвегії німці розділили югославських робітників по різних таборах і заставили їх до каторжної праці. Фізично добре розвинених пігнали будувати воєнні укріплення на морських прибережжю, старших і молоді заставляли працювати в копальнях, на полі або в фабриках рибних консерв.

Життя каторжних робітників в Норвегії страшене. Німці стараються систематично підривати здоров'я таких робітників і заставляють працювати від дванадцять до чотирнацять годин денно. Пожива така погана, що добрий господар крадіє свиней годуює. Кормлять

людей якоюсь зупою, кепсько печеним хлібом і підробленою каваю. Робітники хорують до від голоду й перемучення до тім міри, що шпиталь вічно переповнений. Але звичайно бувало так, що хто пішов до таборового шпиталю, то вже відти не вийшов. Його винесли. З 30,000 югославських каторжних робітників в Норвегії, вже тільки вісім сот осталися.

Німецькі шпитали в концентраційних таборах — це не шпитали, а трупарні. Там нема ні модерних лікарських приборів, ні ліків. Лікарі, це або старі до нічого вже не здібні дідуці, або молодики, що тільки понохали медичної науки. І то не старої німецької медичної науки, а нацистської. Добрих, досвідчених лікарів в концентраційних таборах не тримають. А як деколи такий до табороного шпиталю приїде, то це знак, що будуть випробувувати якусь нову медицину, чи що кількадесят каторжних робітників, що були в той час в „шпиталі“ — підуть на доно Авраама. Бо німці звичайно так роблять, що як хто вигідає яку нову медицину, то її передше випробують на чужинецьких робітниках.

Точні вислови.

— А тепер ніжки на стіл — сказав один хірург до пацієнта, якому мав ампутувати обі ноги.

— Я того не переживу — кликнув убийник, коли суддя відчитав йому присуд смерті.

— Чого ви „ставитесь“?

запитав суддя свідка, який без візвання ставився на розправу.

У крамниці.

— Чи футро риса тривке?

— Рисіві воно вистачає на ціле життя!

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михайла від. 11, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбуваються в неділю, 23. січня, в галі церковній на Мейпл Евені. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до поладження; буде справозданий з приходів і розходів за минулого року і вибір уряду. — За уряд: В. Романів, предс.; А. Діда, кас.; П. Сидієний, секр.

ПОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє що надзвичайні збори відбуваються в неділю, 23. січня, в годині 2. попол., в галі У. Г. Кляубу, 13 Вашингтон ул. Просимо всіх членів звестися, бо будуть обговорені важні справи. Уряд на 1944 рік зівстав той самий. — В. Комар, предс.; В. Манзія, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 23. січня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час і заплатити свою належність. Член, коли захворіє, має повідомити секретаря найдалше до трьох днів. Хто не поступить так, тому не буде виплачена хора допомога. Сuspendовані члени хай придуть на збори, то будуть прийняті наново. Вступайте тепер до У. Н. Союзу, бо вступ вільний. — І. Савчак, І. Мицьо, І. Маркович.

ШКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбуваються в неділю, 23. січня, в годині 12. пополудні, зарз по Св. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членінь прийти, бо є важні справи. Контр. комісія уасть звіт за 1943 рік. Уряд на 1944 рік є: В. Любас, предс.; М. Шаран, заст.; І. Гергавий, рек. секр.; Г. Лацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.; П. Коповський, І. Лобойко і Н. Подвійчатини, контрольори; І. Рібей, Г. Дзиронич, видар хорих; Т. Джуган, до прапора; Г. Сівак, сторож; Місячні збори будуть відбуватися в тій самій галі і в той самий час, що у 1943, то є в 4-ту неділю по першій. На цих зборах буде справа ювілею У. Н. Союзу і фотографії до ювілейної книжки. — За уряд: В. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Лацьків, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — На річних зборах Бр. Сою. св. Духа, від. 237, 9. січня потретього більшість голосів ставили уряд на 1944 рік: Н. Броневський, предс.; Т. Крика, кас.; Д. Яворський, секр.; І. Тимань і В. Ябл, контрольори; В. Комар і А. Лебшак, надл. хорих. М. Курца, Т. Сороча і Н. Броневський, предс. до Народ. Дому. Просимо членів звертатися з братськими справами до секретаря: D. Yaworsky, 2423 W. 3rd Street, Chester, Pa.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

УКР. Греко-Католицька Парохія пошукує ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ, котрий міг би провадити хор, учини представлення і провадити парохіальну школу. Лягати згідно з умовою. Хтоб з дяко-вчителів хотів обняти цю посаду, прошу зголоситися до: N. S. clo SVOBODA, Box 346, Jersey City, N. J.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. Ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 23. січня, в годині 1. пополудні, під ч. 847 Норт Френклін ул. Просимо членів прийти на ці збори. Довгуючих членів просимо виритати свої вкладки. — С. Чорномас, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Збори Тов. Ім. Івана Франка, від. 103, відбуваються в суботу, 22. січня, в годині 7. вечір, в церковній галі, 1231 Тест Скот ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо маємо важні справи до поладження. Уряд Тов. зівстав одобрений старий, без жадних змін. Збори будуть відбуватися кожного місяця в суботу по 15-тім. — Г. Дад, предс.; М. Алажчук, кас.; Т. Барсук, секр.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ІЩЕ
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
зарядку погребам по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th St., NEW YORK CITY.
Rignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛІДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИШО

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Занимаєсь похоронами в БРОУК, БРОУКЛІН, НЬЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MErose 5-6577

ДО ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В СТЕЙТІ КОННЕКТИКАТ!
Повідаємо, що **ОКРУЖНІ ЗБОРИ** всіх відділів У. Н. Союзу зо стейту Коннектикат відбуваються **В НЕДІЛЮ, 30. СІЧНЯ (JANUARY 30, 1944) В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ НА ПАРК СТРІТ, NEW HAVEN, CONN.**
Збори зачинаються годині в 2. пополудні.
Усі відділи повинні обовязково прислати своїх представників на ці збори. На зборах буде обговорена справа 50-літнього ювілею У. Н. Союзу. Цю справу представити член чоловічого езекутивного комітету У. Н. Союзу, який приїде на збори. Також у справах організаціїних буде промовляти організатор У. Н. Союзу А. Маланчук.
Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ
У Відділі 28. У. Н. Союзу помер нагао член **СЕМЕН МАКСИМЧУК.**
Він був прийнятй в члени нашого відділу всього кілька місяців тому, а на 1. січня вдарив його автомобіль, і від цього удару він помер у шпиталі 3. січня. Похоронний прощань 52 роки в полішній жинці у 8 дітей, з яких трьох синів, а саме: Мирослав, Володимир, Богдан, і донька Надя є при вітвіську. Син Володимир знаходиться в японській полоні.
В. П. П. Н. Бабяк, секр.

Дня 12. січня 1944 р. померла в 50 році життя **КСЕНЯ МУЦ,** довголітня членка Бр. св. Петра й Павла, від. 383 У. Н. Союзу в Брікльпорт, Па.
Покинула походила зо села Остапів, повіт Скалат, Галичина. Пошишла в смутку мужа Йосифа, сина Михайла, котрий служив у війську, і сина Мирона.
Похорон відбувся в суботу, 15. січня з лому жалоби до церкви св. Петра і Павла, а відтак на цвинтар св. Августина. — В. П. П. Г. Грудніський.

НА ДОРОЗІ ДО РИМУ.—Пять хрестів, один тісно попри другого, стоїть при дорозі, що веде до Риму, а в кожному з них похований нацистичний вояк. Два американські вояки оглядають ці гроби.

ТАРЗАН, ч. 905. Рухома фортеця.

Як Тарзан вернувся, дорога була вже протерта до самого краю ліса.

Під його командою слони підсунули повз під самий нацистичний табір.

Тепер він зробив невеличкий огонь і забрав його до середини повзу.

Потім закликав вибраних вояків, а потім видав слонам гострий приказ

Таких листів одержано вже около півтора сотні. Присилають їх хлопці зі всіх закутин світа. Чи не варта попрацювати для такої Організації? Чи не гарно було б почути зі всіх закутин Америки про таку Організацію? Наша Організація існує лиш 8 місяців, а грошевого обороту було \$2,742.19. На то склалися членські вкладки, добровільні жертви і підприємства. Готівка в касі з днем 31 грудня \$797.99. Чи не добре було б мати правдиве число наших дітей, котрі борються сьогодні за ліпший лад в світі? Тільки Організація родичів може зарадити такий справі. Тому кличемо до вас: Органі-